

JEJEM „ALPE-ADRIA“ Kaj mislijo v Trstu

Danes zaključujemo svoje poizvedovanje o gledišču trgovinskih zbornic na stran meje glede pobude Gospodarske razstavišča v Ljubljani oziroma Trgovinske zbornice Slovenije za ustanovitve rednega letnega sejma „Alpe-Adria“ v Ljubljani, in priobčimo končno se mnenje Tržaške trgovinske zbornice. Začeli smo v Vidnu, nadaljevali v Gorici in zdaj zaključujemo s Trstom kot najvažnejšim trgovinskim središčem v obmejnih krajih.

Naš urednik je na Trgovinski zbornici izrazil željo bralcev „Gospodarstva“, in gotovo tudi tržaških gospodarskih krogov sploh, da bi zvedeli, kakšno mnenje ima Tržaška trgovinska zbornica o tej pobudi in kako da se so že dovedli dosedanj stiki med Trgovinsko zbornico v Trstu in Trgovinsko zbornico Slovenije, ki je ne le glavno po svojem glavnem tajniku dr. Novaku seznanila vodstvo Tržaške trgovinske zbornice s svojim glediščem. Tržaška javnost se toliko bolj zanimata za gledišče Trgovinske zbornice, ker je prepričana, da bi bil na tej razpravi razvoj trgovinskega obmejnega trgovstva z jugoslovanskimi obmejnimi trgovskimi središči v veliko korist Tržaškega gospodarstva. Glede na to, da je vsa zadeva v razgovorih med predstavniki jugoslovanskih in avstrijskih gospodarskih krogov v mejnih deželah že tako dozorela, da so pristojni osrednji avstrijski in jugoslovanski javni organi v načelu že dali svoj pristanek, je naš urednik v meniju „Gospodarstva“ postavil tudi pristanek, ali je morda Trgovinski pomeni kaj znanega o stališču osrednjih italijanskih oblastev glede priprave sejma „Alpe-Adria“ v Ljubljani.

Na trgovinski zbornici so predstavniki našega lista radi dali zaželeno pojasnila ter pokazali za novo gospodarsko pobudo — in to predsednik zbornice dr. R. Caidasi, kakor tudi njen glavni ravnatelj dr. St. Adobiti — veliko zanimanje. Gledišče zbornice se da zjeti z naslednjimi vrstnicami:

Pobuda trgovinske zbornice v Ljubljani je zbudila pri Tržaški trgovinski zbornici veliko pozornost glede na njene razne pozitivne strani. Seznamek z dr. B. Novakom, glavnim tajnikom Ljubljanske trgovinske zbornice, je omogočil globljo proučitev pravašja in lahko rečemo, da je do sedaj do prvih konkretnih korakov za uresničitev izvirne zamisli „trgostranskega sejma“, iz katere se je porodila nameravana prireditelja „Alpe-Adria“ na podlagi jugoslovanskega, avstrijskega in italijanskega sodelovanja.

Tržaška trgovinska zbornica je formalno povabila Ljubljano na predstavitveni sestanek v našem mestu na prvi strokovni izvedenici. Pripravljeni so ustrezni stiki z videmske in turistične pokrajine, da bi po skupnem porazumu pripravili potrebne korake pri osrednjih oblastih v Rimu, da bi dohiteli posebno, kolikor zadeva kontingente, dosežke, ki se razvijajo v razgovorih z upravami sejmov v Gradcu, Innsbrucku in Celovcu z avstrijske strani in ljubljanskega sejma z jugoslovanske strani.

Ker gre za akcijo, ki naj doseže trajno izmenjavo in ker sta se Videm in Gorica pridružila Trstu, se ustvarja večja verjetnost, da bodo tudi z italijanske strani bolj širokogrudno obravnavali vprašanje priznanja posebnega kontingenta za novi sejem. Glede „kontingentov“ je izkušnja pokazala, da je to eno izmed najtežjih vprašanj, ki jih je treba rešiti na zavezojo način za prizadete strani, še posebno na tistih blagovnih sektorjih, kjer se pojavlja istovrstnost v razpoložljivem blagu pri raznih gospodarstvih. Glede na to obstaja v Italiji široka sprotitev glede uvoza in izvoza, bi se vprašanje ne pojavljalo v izjemno prijetni obliki, če bi se ne postavljalo z ene strani kvantitativne vrzeli, ki omejujejo glede pravih tistih vrst blaga, ki bi jih druga stran še posebej rada dobivala. Prav v tem je večni križ za vse tiste, ki jim je bilo namerno v čast in breme, da se pogajajo na trgovinske pogodbe s tujino.

Znano je tudi, da ne moremo spriti omenjenega iskanja gospodarske integracije na evropskem področju vztrajati niti na omenjenih sektorjih pri profesionalističnih pojmihi. Če bo sejem „Alpe-Adria“ pripomogel k pospešitvi razvoja na tem posebnem področju — kakor mi verujemo — bo napravil veliko uslugo našim gospodarstvom.

Proti omejevanju voženi s tovornjaki

Vsrednjavna italijanska trgovska in turistična zveza je te dni poslala vladni priporočilo, naj bi skušala odpraviti vse ovire v mednarodnem blagovnem prometu po cesti. Zveza pripominja v svojem priporočilu, da sedanjí sistem kontingentov glede števil voženj s tovornjaki v tujino utegne postati s časom zelo škodljiv za italijanske poslovne kroge in se posebej za pridelovalce sadja in zelenjave. Postopno uvažanje liberalizacijskih načel v trgovino bo naleto na okolišne oblike protekcionizma, kakor je prav sedanja ureditev tovornih prevozov med Italijo in tujino.

Italijanska vlada je sklenila doslej z drugimi državami naslednje zaveze: s Zahodno Nemčijo se je dogovorila, da bo izdala vsako leto domačim avtovozniškom 150 dovoljenj za prevoz blaga s tovornjaki. Dogovor z Belgijo predvideva 25 stalnih in 20 začasnih dovoljenj, dogovor s Francijo ni še določen, vendar tudi to državo lahko potuje le od časa do časa določeno število tovornjakov. Tak dogovor velja tudi med Italijo in Jugoslavijo. Trgovska in turistična zveza se zdaj zavzema zato, da bi vladne vse te omejitve odpravila in dovedla prost promet med Italijo in tujino.

OECD o svetovnem gospodarstvu

Dva zgodovinska dogodka - Ali bo Britanija končno pristopila k EST?

Neki zahodni gospodarstvenik je te dni zapisal, da bosta dva dogodka na področju gospodarskega sodelovanja v letu 1961 zgodovinska, in sicer ustanovitev Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj — OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ter pričetek pogajanj med Veliko Britanijo in Evropskim skupnim trgovim za njen pristop. Kakor znano, gre pravzaprav za preobrazbo prejšnje Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi — OEEC (Organization for European Economic Cooperation), ki je omogočila pristop tudi Združenim ameriškim državam in Kanadi. OEEC je imela 18 članic v Evropi, k tem je treba zdaj pristiti še Kanado in Združene ameriške države ter predstavnik Evropskega gospodarskega skupnosti. Nova organizacija, ki ima sedež v Parizu, je pričela posloovati 30. septembra.

Ne gre samo za dopolnitve števila članov, temveč preobrazba predvideva tudi nove naloge, ki jih je prevzela OECD. OEEC je bila ustanovljena na pravzaprav kot nekakšen izvršni organ ameriškega Marshallovega plana ter se je pozneje po zaključku te ameriške podpirne akcije posvetila bolj mednarodni trgovini. Nova ustanova OECD bo do neke mere še nadalje posredovala v trgovinskih zadevah, in sicer na izrecno željo manjših držav, ki se ne bodo pridružile Evropskemu skupnemu trgovu; vendar je glavna naloga OECD, da se posveti vprašanju podeljevanja gospodarske pomoči nerazvitim deželam in tako v izpolnjenosti obliki prevzame delo Skupine za podpiranje razvoja (Development Assistance Group), ki je bila likvidirana in v kateri so bile samo finančno močne države. Z OECD bo sodelovala tudi Japonska kot pridržen član; njena beseda bo upo-

števana v prvi vrsti, ko poide za gospodarsko pomoč državam na Daljnem vzhodu.

Do takšne preobrazbe in preustroja OEEC v OECD je prišlo v prvi vrsti na pritisk Amerike in gotovo ni slučajno, da je predsednik ministrskega sveta OECD postal kanadski finančni minister Donald Fleming in namestnik glavnega tajnika American Charles W. Adair, izvedenec ministrstva za trgovino.

PRISTOP VELIKE BRITANIE K EST — DRUGI ZGODOVINSKI DOGODEK

Isti komentator pravi, kakor smo omenili, da je bil dan 31. julija 1961, ko je angleški ministrski predsednik Harold Macmillan napovedal, da bo Velika Britanija pristopila k Evropskemu skupnemu trgovu, drugi zgodovinski dan v razvoju svetovnega gospodarstva leta 1961. Francija je kot članica Evropskega skupnega trga zavežala, naj Velika Britanija v nekakšni pisni spomini razloži vsa posebna vprašanja, ki bodo zadevala njeno članstvo v EST. Gre za odnose z Britanskim skupnostjo (Commonwealth) in za usodo drugih šestih članic Evropskega združenja za svobodno trgovino, ki ga vodi Velika Britanija. Ostale članice EST so predgovorile Francoze, da niso vztrajali pri svoji zahtevi, da bi namreč Velika Britanija pisмено obrazložila svoj položaj, pač pa je to storila ustno med razgovori v Parizu, ki jim je po nalogu predsednika Macmillana prisostvoval Edward Heath. Do pravih pogajanj med Veliko Britanijo in članicami EST za pristop Velike Britanije pride šele te dni v Bruslju. Nihče danes še ne ve, kako bodo potekla ta pogajanja, še posebno zaradi upiranja dominionov.

ne prešla v drugo razdobje, bi to po mnenju sodelavca omenjenega ameriškega lista pomenilo začetek konca Evropskega skupnega trga.

SOĐELOVANJE JUGOSLAVIJE IN OECD

Pretekli teden, 28. oktobra, je bil v Parizu podpisan sporazum o sodelovanju Jugoslavije in Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Jugoslavija je od leta 1955 prisostvovala delu Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC) kot opazovalec ter je tudi aktivno sodelovala v organih, ki so se bavili s proizvodnostjo in tehnično pomočjo, kmetijstvom in rudarstvom, znanstveno in tehničnimi kadri in uporabni raziskovanji, kakor tudi proučevanjem gospodarskih vprašanj posameznih dežel. Na opklagi novega sporazuma bo Jugoslavija nadaljevala to sodelovanje v novi organizaciji. Sporazum je v imenu Jugoslavije podpisal poslanik dr. Darko Cernej, v imenu OECD pa glavni tajnik Torkil Kristansen.

Cena delovne sile odloča

Angleški predelovalci bombaža se čedalje bolj vznemirjajo zaradi konkurence tekstilnih tovarn v državah, kjer so proizvodni stroški nižji in ki lahko uspešneje konkurirajo angleškim tovarnarjem, čeprav imajo ti za seboj dolgoletno izkušnjo. V azijskih državah, kakor na Japonskem, Hong Kongu, Indiji, Pakistanu in drugod so plače delavcev mnogo nižje kakor v Veliki Britaniji, kjer je življenjska raven mnogo višja, in te države lahko izvažajo tekstilne izdelke po nižjih cenah.

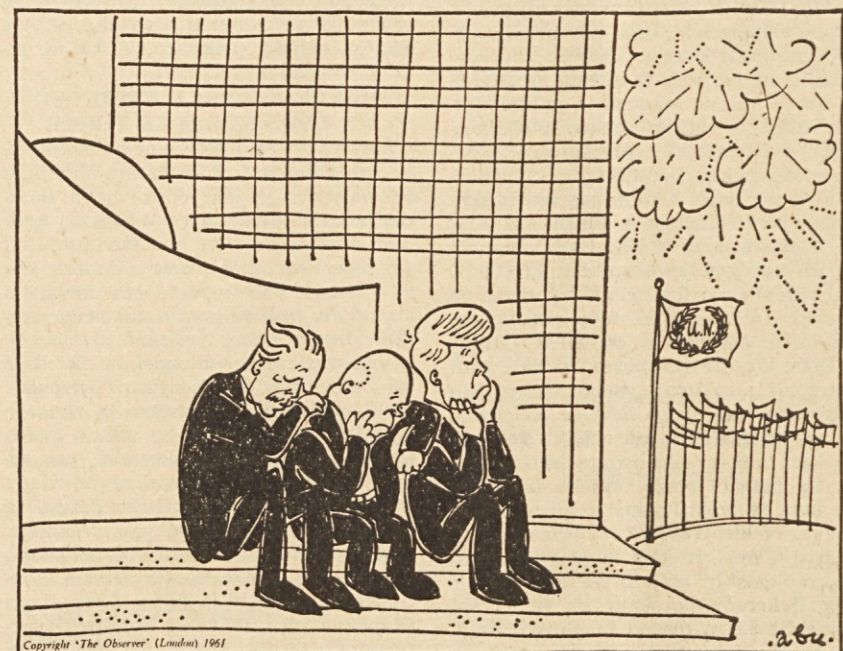
Vprašanje je, kako naj se Angleži branijo pred prodiranjem tkanin iz teh dežel. Kako naj preusmerijo proizvodnjo? Ali pa kako naj jo pocieni. Izvedenci angleške vlade predlagajo, naj se zmogljivost angleških tekstilnih tovarn prilagodi novim razmeram, kar pomeni, naj se zmanjša. Mnogi industrijski se takšni rešitvi upirajo. Pozornost je zbudil sklep največje bombažne skupine na svetu Fine Spinner and Doublers, da si pomagajo iz stiske tako, da sama postavijo lastne tovarne na Daljnem vzhodu, kjer je delovna sila cenejša. Predsednik te družbe je kritiziral angleško vlado, da se premalo zanima za bombažno industrijo, v katero je bilo vloženega toliko denarja.

Ne kakaj let se na Angleškem izvažajo načrt, ki gre za tem, da se skreči zmogljivost tekstilnih tovarn; tako so v tovarnah za predelavo bombaža od leta 1959 odstranili še polovico vreten in 40% stavov. Delavstvo odhaja v druge tovarne, predvsem kemične in strojne, nekateri celo v vzrejalnice perutnine. V deželi Lancashire, kjer je nekdanj predelovalna tekstilna industrija, vstajajo nove tovarne drugih strokov. Tekstilni tovarnarji se ne odločijo lahko za investicijo denarja v stroje, ki so potrebni za prehod na novo industrijsko področje. Vlada prispeva tudi sama k reorganizaciji industrije z državnim prispevkom, ki doseže 25% vloženega kapitala.

V zadnjem času je bil s predstavnik dominionov oziroma kolonij, kakor Indije, Pakistanu in Hong Konga dosežen sporazum, s katerim so se te države obvezale, da bodo same prihodnjo delo omejile izvoz tkanin oziroma oblačil na Angleško. Tovarnarji se obnavljajo, ko gre za to, da bi se nadalje skrečili zmogljivost svojih obratov ter navajajo na primer, da je skrečanju zmogljivosti bombažne industrije v Lancashireu leta 1959 sledila izredno ugodna konjunktura po svetu in veliko povpraševanje po bombažu. Domača industrija v Lancashireu ni mogla niti zadovoljiti naraščajočega povpraševanja in v Anglijo so pričeli uvažati čedalje več tekstilnih izdelkov iz tujine.

Proti uvozu iz držav, kjer industrija proizvaja z nižjimi plačami, so uvedle države Evropskega skupnega trga zelo strogo nadzorstvo. V Združenih ameriških državah kupujejo iz tujine oblačila poceni samo v razmerju 6% od celotne potrebe, medtem ko kupujejo Angleži kar 40%. Američani nameravajo se skrečiti uvoz z Japonskega in iz Hong Konga.

Prejšnji teden je prišlo pod okriljem GATT med osmimi državami uvoznicih od sporazuma, da bo treba o tem vprašanju doseči sporazum širšega obsega. Te države so se meseca julija obvezale, da bodo za čas enega leta popolnoma ustavile svoj izvoz. Združene ameriške države upajo, da bodo lahko prepričale vlade držav Evropskega skupnega trga, da bi tudi one prevzele več tekstilnih izdelkov po nizkih cenah iz azijskih dežel.

Copyright "The Observer" (London) 1961

Predstavniki nevezanih in nevtralnih držav sploh so na skupščini Organizacije združenih narodov pritiskali na vesele (na karikaturi Macmillan — Anglija, Hruščev — Sovjetska zveza in Kennedy — ZDA), da bi se za vselej odrekli atomskim poskusom, ki zaradi radioaktivnosti ogrožajo človeško zdravje. Čudno, niti predstavniki Velike Britanije in Amerike, ki so se sicer zgražali nad zadržanji atomskimi razstrelitvami v Sovjetski zvezi, se niso hoteli dokončno odpovedati poskusnim razstrelitvam atomskih bomb, temveč si vedno puščajo ena vrata odprta: »Če bodo oni, bomo tudi mi«. Zdaj pravi Hruščev: »Ako Amerika zopet prične razstreljevati atomske bombe, bomo tudi mi začeli znova«.

Splošno prevladuje mnenje, da ni ti po 30 atomskih eksplozijah v Sovjetski zvezi ni ozračje nad zemljo

še tako zastrupljeno z radioaktivnimi snovmi, da bi bilo smrtno nevarno za ljudi, pač pa trdijo mnogi izvedenci, da se utegnejo pojaviti posledice pri otrokih, ki se bodo šele rodili, Angleži so naznanili, da bodo pravočasno opozorili matere, ko se bo radioaktivnost že tako razširila, da ne bodo smele več hraniti svojih otrok s kravjim mlekom, temveč z mlekom v prahu. Pravijo, da potече okoli 10 dni od dneva, ko padejo radioaktivne snovi na travnike, do dneva, ko prično oddajati krave, ki so se pasle na okuženi travi, mleko, zastrupljeno z radioaktivnimi snovmi, to je predvsem s stroncijem 90. Čim višje v zraku eksplodirajo bombe in čim večja je vročina, pri kateri se razpadejo, toliko več sprožijo radioaktivnih snovi, oziroma toliko prastanejo te nevarne za človeka. Te se ne spustijo na Zemljo, temveč krožijo dolgo v ozračju.

Italija naj zniža carine proti tretjim

S 1. januarjem 1962 bo Italija v smislu sporazuma iz leta 1957 o ustanovitvi Skupnega evropskega trga znižala za nadaljnjih 10% svoje carine nasproti ostalim članicam te organizacije, to je Francije, Zah. Nemčije, Nizozemske, Belgije in Luksemburga. Če se bo komisija Evropskega skupnega trga izrekla za novo pospešitev, bodo članice EST predčasno znižale carinsko zavezo za nadaljnjih 10%. Če pride res do tega, bo Italija 1. januarja znižala svoje carine na uvoz blaga iz ostalih članic EST kar za 20%. Ni pa nikjer predvideno, da bi Italija hkrati znižala tudi carine na uvoz iz tretjih držav, ki niso organizirane v Evropski gospodarski skupnosti, kakor na primer Švica, Avstrija ali Jugoslavija.

Zanimivo je, kaj misli o tem komisija Evropske gospodarske skupnosti. Ob zaključku nedavnega zasedanja, na katerem je pregledala delovanje organizacije v zadnjih treh mesecih, je komisija izdala običajno poročilo. V njem pravi, da morajo države članice Evropskega skupnega trga še bolj spustiti blagovno izmenjavo z državami izven te organizacije. To narekuje razvoj konjunktura v zunanjem svetu pa tudi v notranjosti Evropskega skupnega trga. To velja toliko bolj za Italijo, ki je ohranila visoke carinske pregrade nasproti tretjim državam. Skupna carinska tarifa med Evropskim trgovim in tretjimi državami bo znatno nižja od

sedanje italijanske tarife. Za to naj bi Italija po priporočilu komisije nekoliko popustila v tem pogledu že zdaj, ne da bi čakala poenotenje tarif za vse članice EST nasproti tujini. Tega mnenja so tudi nekateri italijanski gospodarski krogi. Osrednja Zveza trgovcev za vso Italijo je namreč v svojem glasilu poudarila, da bi italijanski trg imel od znižanja carin nasproti tretjim državam pravzaprav korist. Korist bi bila v tem, da bi si italijanska industrija lahko v večji meri nabavljala surovine na tujih trgih; to bi zopet odprlo nove možnosti za povečanje italijanskega izvoza na te trge.

Zveza trgovcev utemeljuje svojo trditve tako-le: Od januarja do avgusta letos so italijanske valute in zlate reze narasle od 3080 na 3369 milijonov dolarjev. To pomeni, da plačila bilanca z lahkoto krije tudi večja primanjkljaj, ki bi nastal v trgovinski bilanci. Tudi Francija je pred časom znižala svoje carinske tarife nasproti tretjim državam in ni videti, da bi njen notranji trg zaradi tega trpel kakšno škodo. Poleg vsega Italija ne potrebuje velikih valutnih rezerv in je nevarno, da bi morala z njimi priskočiti na pomoč drugim državam. Pa še en argument govori v prid znižanju carin nasproti tretjim državam, in sicer ta, da bi italijanski trg ne dajal Nemcem, Francozom, Belgijcem, Nizozemcem in Luksemburčanom prevelikih prednosti.

Promet čez Trst še vedno upada

Avstrijski tranzit ni zadovoljiv - Napredovanje cestnega prometa

Podatki o prometu čez tržaško pristanišče za mesec september niso zadovoljivi in odkrivajo še nadaljnje nazadovanje. Pomorski promet se je namreč skrečl in podatki za september niso nikakor pripomogli k zboljšanju prometa po bombahu. Domača industrija v Lancashireu ni mogla niti zadovoljiti naraščajočega povpraševanja in v Anglijo so pričeli uvažati čedalje več tekstilnih izdelkov iz tujine.

Proti uvozu iz držav, kjer industrija proizvaja z nižjimi plačami, so uvedle države Evropskega skupnega trga zelo strogo nadzorstvo. V Združenih ameriških državah kupujejo iz tujine oblačila poceni samo v razmerju 6% od celotne potrebe, medtem ko kupujejo Angleži kar 40%. Američani nameravajo se skrečiti uvoz z Japonskega in iz Hong Konga. Prejšnji teden je prišlo pod okriljem GATT med osmimi državami uvoznicih od sporazuma, da bo treba o tem vprašanju doseči sporazum širšega obsega. Te države so se meseca julija obvezale, da bodo za čas enega leta popolnoma ustavile svoj izvoz. Združene ameriške države upajo, da bodo lahko prepričale vlade držav Evropskega skupnega trga, da bi tudi one prevzele več tekstilnih izdelkov po nizkih cenah iz azijskih dežel.

PROMET PO ŽELEZNICI

Po železnici so v septembru pripeljali v Trst 84.636 ton blaga, odpeljali pa 142.088 ton. Promet je dosegel v obsegu 226.724 ton; promet v prvih devetih mesecih pa je znašal 1.807.935 ton ter je bil za 200.000 ton manjši od prometa v istem razdobju lanskega leta (2.004.968 ton).

Železniški promet po državah se je razvijal takole (v tonah):

JANUAR — SEPTEMBER			
Notr. Italija	204.338	202.528	482.866
Avstrija	263.244	618.883	882.127
Češkoslov.	103.336	117.325	220.661
Zah. Nemčija	26.942	84.421	111.363
Jugoslavija	35.375	12.368	47.743
Poljska	1.175	885	2.060
Rumunija	3.804	2.272	6.076
Švica	6.823	36.940	43.763
Madžarska	9.575	30.877	40.452
Druge države	6.961	3.963	10.824
Skupaj	697.573	1.110.362	1.807.935

Avstrija zavzema torej v tranzitnem prometu proti Trstu oziroma v obratni smeri še vedno prvo mesto med zadnjimi državami. Avstrijski tranzit je v prvih devetih mesecih tega leta dosegel 48,79% prometa po železnici. V primerjavi s tranzitom v prvih sedmih mesecih znašal 48,79%, se je avstrijski delež prometa po železnici v zadnjih dveh mesecih torej nekoliko dvignil, saj je za vse razdobje devetih mesecev znašal 48,79%. Kljub temu je v primerjavi s prometom v lanskem letu avstrijski delež še vedno močno v zastoju. V prejšnjih letih je avstrijski promet po železnici dosegel tudi 60%.

Letos se je zmanjšal dovoz lesa (od 132.202 na 105.380 ton), magnezita (od 40.124 na 20.931 ton), pšenice (od 27.902 na 13.372 ton), itd., napredoval pa je dovoz jekla (od 52.505 na 82.848 ton), sladkorja (od 5.813 na 22.980 ton), premoaga (od 18.610 na 39.254 ton) itd. Pri odvozu z železnice je močno napredoval delež rudnin (od 315.896 na 423.050 ton), bencina (od 44.801 na 75.500 ton) itd., nazadovao pa delež železne pločvine (od 29.277 na 19.530 ton), premoaga (od 193.308 na 32.801 ton), koroze (od 151.164 na 8.926 ton) itd.

K podatkom o prometu po železnici je treba še dodati podatke o cestnem prometu, ki se v zadnjih letih čedalje bolj dviga. Blagovni promet po cesti je dosegel v prvih sedmih mesecih letos 159.995 ton v smeri proti Trstu (lani v istem času 132.465 ton) in 769.309 ton v smeri iz Trsta (lani 647.303 ton). Skupen promet v obeh smeri je letos dosegel 929.304 tone ter je bil za 149.536 ton večji od lanskega v istem času. Na prvem mestu po količini je cestni promet z notranjostjo Italije (letos 522 tisoč 666 ton blaga v obeh smeri), nato sledijo Avstrija (216.755 ton), Tržaško ozemlje (127.179 ton), Jugoslavija (48 tisoč ton), Zah. Nemčija (11.967 ton).

VELIKO ŠVICARSKO POSOJLO AMERIKI

Finančno ministrstvo Združenih ameriških držav je pri švicarski narodni banki najelo posojilo 46,3 milijona dolarjev v švicarskih frankih. S tem denarjem hočejo Američani olajšati svojo plačilno bilanco in utrditi dolar. Po letu 1918 je to prvo posojilo te vrste v Švici. Za prve tri mesece bodo obresti znašale 1,25%. Več meseca marca je ameriško ministrstvo kupilo v Švici za 25 milijonov dolarjev švicarskih frankov.

Razvoj italijanske industrije v I. 1961

Italijanski minister za industrijo in trgovino Colombo je pred poslansko zbornico prebral zanimivo poročilo o razvoju industrije v prvih osmih mesecih letošnjega leta. Obseg industrijske proizvodnje se je v tem času povečal za 8,4% v primerjavi s istim razdobjem lanskega leta. Indeks proizvodnje se je dvignil od 177,7 na 192,6 (osnova 1953 = 100).

Med posameznimi industrijskimi panogami je napredovala zlasti mehanika industrija; njen proizvodni indeks se je v omenjenem razdobju dvignil od 158,4 na 183,4 (osnova 1953 = 100), tako da se je obseg proizvodnje povečal za 15,8%. Minister Colombo je napovedal, da bo letošnja proizvodnja težke industrije v Italiji dosegla 9 milijonov ton.

Obseg investicij v industrijo se je dvignil od 1.086 milijard lir v letu 1959 na 1.333 milijard v letu 1960. Napredek je znašal 247 milijard lir, ali 22,7%. Za letošnje leto je minister dejal, da bodo po vsej verjetnosti investicije (zasebne in državne) dosegle 1.463 milijard lir ali 20% več kakor lansko leto. V zvezi z razdelitvijo investicij po pokrajinah je govoril poudaril, da bo industrija na italijanskem jugu prejela 444 milijard lir ali 30% vseh investicij.

Misli ob grobovih

Letos smo že sedemnajstič počastili spomin vseh, ki so v zadnji vojni žrtvovali svoje življenje, da bi se nam bolje godilo in da bi na svetu zavladala pravdom. Bili so to naši sinovi, bratje, sestre, zaročenci in možje; za premožne niti ne vemo, kje jim je grob, da bi na njem pržigali svečke. In če na grob položimo šop krizantem ali za pokojnik zmrmamo očenasi, nikar ne mislimo, da smo s tem že opravili svojo dolžnost.

Prvo, kar nam nalaga spomin na padle in kar nam prav gotovo vleva v oči, je, da se vprašamo, ali so njihove žrtve prinesle človeštvu blaginjo, ki so jo oni trli v zarji svobode in miru pred seboj v trenutku, ko so bili pripravljeni dati zanj največ, kar ima človek — svojo življenje.

Drugo vprašanje: Kaj smo mi, ki smo preživeli in bili priča njihove žrtve, storili, da se izdalo, za katere so se žrtvovali — resnična svoboda, socialna pravdom, vsaj strpljenje in sprava med narodi, če ne bratstvo — da se ti ideali tudi uresničijo?

—da se ti ideali tudi uresničijo? V času atomskih bomb in superbomb je področje, na katerem se posamezni državljani lahko udeležijo in vplivno posegamo v javno življenje, res ozko, a vendar nam je tudi atomsko doba pustila nek kotiček — vsaj družino — da lahko posredno vsaj nekaj storimo za svoj rod in človeško skupnost. Pogosto tega kotička niti ne opazimo, ali pa včasih tudi namenoma gremo mimo njega. Kje so ideali, za katere so naši ljudje umirali na bojiščih, v svojih vaseh in tudi na svojih domovih? Kje je resnična svoboda? Kako naj govorimo o spravi in miru med narodi, če pa pokajo nad nami bombe in superbombe in se vselejle nočijo za vedno odreči jedrskim požukom? Zlede bi moral priti prav od najmočnejših in najvidnejših, a ob sili velikih držav ostaja zahteva manjših po prekinitvi atomskih požukov in zaustavitvi z radioaktivnimi snovmi današnjega in bodočega rodu — glas vprijočega v pušči.

In na naših domačih tleh, kjer skoraj ni družine, ki ne bi te dni ždovala za padlim svojim? Mi smo krivci, a diplomatsko hitko so dobili drugi. Toda vsaj tisto bi nam lahko dali, kar je zapisano v diplomatskih protokolih, če so nam za svojo mto preprečili združitve z vojno narodom in ko vendar lojalno priznavamo novi državnoopravni položaj. Da imas pravico do kruha ti pred priateljcem in ne narobe; da je tuda zate mesto v javni službi; da v svojem jeziku lahko napišeš vsako vlogo na javne urade in da jo v materinem jeziku lahko braniš; da se v svoji vasi, kjer so tvoji predniki delali in trpeli 1300 let, res lahko počutiš doma in da te nihče ne izpodriva na lastni zemlji — to so vendar drobtine v primerjavi s prelito krvjo in neizmerno žalostjo preostalih ter popolno oblastjo v rokah vladajočega naroda.

Ljudje božji, sedemnajstič se torej letos zbiramo ob grobovih! Ko bi vsako leto napravili vsaj korak naprej na poti do svojih pravic! V resnici nas celo postavljajo pred nove nepotrebnosti preizkušnje — kakor je bil najnovejši popis po narodnosti v današnjih razmerah — kot da bi oni ne čuli več opomina iz odprtih grobov in kakor da mislo celo s krvjo izprizili svoje žeje po pravici!

Dolga bo naša pot do pravice, pa tudi pot do resnične sprave na teh tleh. Kdo je kriv, da hodimo na grobove še vedno ločeno, mi na svoje, oni na svojo? Krivica, ki jo še trpimo, nas še vedno loči in tudi pogrevanje, ne izbršijo niti še tako blesteči napisi o krščanski spravi nad tako imenovanimi »vojčami«, pa naj bodo diktrirani še s tako visokega cerkvenega mesta, ko vendar prav najvišji predstojniki cerkvene oblasti še vedno razlikujejo te grobove od grobov naših padlih, kakor da bi v teh ne bili pokopani prav tako kristjani. Prve blagoslovajo, a druge ignorirajo. Vsaj ob robu grobov bi se razločevanje (diskriminacija) morala prenehati, toliko prej, ker n spričlo vlogo cerkvenih krogov v današnji politični konstelaciji v Italiji samo duhovne narave, temveč ima tudi politične posledice. Zakaj ne bi prišlo javno znanje za spravo in pomirjenje na našem ozemlju prav s te strani?

Mednarodna trgovina

Kaj je opravil
inž. E. Mattei

PRED OBNOVITVJO POGAJANJ O JUŽNEM TIROLSKEM. Svečanosti ob priliki proslave 80-letnice papeža Janeza XXIII. sta se udeležila tudi kancler Gorbach in zunanji minister dr. Kreisky. Kancler se je, sestel tudi s predsednikom vlade Fanfanijem, s katerim je načel tudi vprašanje Južnega Tirola; tam je v zadnjem času zavladalo bolj mirno ozračje. Po svojem povratku na Dunaj je kancler Gorbach dal o teh razgovorih precej optimistično izjavo, češ da sta obe strani jasno razvzeli gladiščne in da kažeta dobro voljo, da se čimprej najde zadovoljiva rešitev. V Rimu je ostal dr. Waldheim kot izvedenec zunanjega ministrstva, da pripravi tla za nove razgovore med Avstrijo in Italijo. Na drugi strani poroča «Corriere della sera» iz Rima, da so v rimskih krogih mnenja, da so Gorbachove izjave preoptimistične. Gledišče Rima in Dunaja se ne razlikujeta samo glede podrobnosti, temveč so različne globole. List trdi, da je položaj Avstrije pred Organizacijo združenih narodov poslabšal zaradi izvršenih atentatov. Iz drugega vira poročajo, da je policija v dolini Passerital odkrila v neki votlini večje zalogo orožja in streliva, kakor več brzoostrelk, pušk, pištol in ročnih granat. Vse je bilo lepo zavito z ovojem iz plastike.

ALI SO ITALIJANSKI SKOFJE PROTI SODELOVANJU S SOCIALISTI? V rimskih političnih krogih prevladuje mnenje, da bo vladna kriza nastopila še po kongresu krščanske demokracije meseca januarja. Katere politične skupine bodo sestavile novo vlado, je težko napovedati. Zopet je na dnevnem redu vprašanje sodelovanja med krščanskimi demokrati in Nemnijskimi socialisti; ti so pripravljeni podpirati vlado levega centra, ki bi jo sestavili krščanski demokrati. V tem pogledu si krščanska demokratska stranka še ni povsem na jasnem, ker obstajajo v njej razne struje glede sodelovanja s socialisti. Glede na vpliv Cerkve na politično življenje v Italiji je važno gledišče italijanskih škofov in kardinalov, ki so se te dni posvetovali o tem vprašanju na skupnem sestanku. Uradnega sporočila o njihovem gledišču še ni, vendar so časnikarji po stranskih kanalih zvedeli, da se je konferenca izrekla proti sodelovanju. V načelu sicer ni pomislekov proti takšnemu sodelovanju, vendar se zdi, da ni razvoj še do zore, kolikor gre za sam program takšne vlade. Tudi med škofi so razne struje, v sedanjem položaju pa je zmaganja struja, ki se ne more še sprizginiti s sodelovanjem med krščanskimi demokrati in socialisti.

ALI SE NEMCI RES NISO SPREMEMILI? Vsa Jugoslavija je zopet vstala pokonci zavedajoč se, da gre za obrambo največjih pridobitev osvobodilne borbe in za ugled države. V Münchnu je namreč policija aretirala jugoslovanske državljane Lazo Vračarića, ravnatelja zagrebškega podjetja «McGa», ki je prišel tja po poslih. Arretiran je bil na podlagi tiralske Hitlerjeve tajne policije «Gestapo» iz leta 1941, češ da je sodeloval pri oboroženem napadu na nemške vojaške sile. Jugoslovanska vlada je odločno protestirala in hkrati je s posebno noto o tem obvestila vse države, ki so se v zadnji vojni borile proti Hitlerjevi Nemčiji. Ravnanje nemške policije in nemškega sodišča, ki je odredilo aretacijo je povzročilo razumljivo ogorčenje in vsem znanjem svetu, zlasti danes, ko si državniški prizadevajo, da bi končno uredili nemško vprašanje; miselnost, ki so jo razodeli ob tej priložnosti Nemci, seveda preprečuje spravo med narodi v Evropi. Vračarića so po petih dneh izpustili. Osrednja nemška vlada se izgovarja, da gre za postopek krajevnih oblasti, ki uživajo avtonomijo. Nemško sodišče je obtožilo Vračarića, da je kot partizan 30. oktobra 1941 sodeloval pri napadu na neko nemško letalsko enoto, pri katerem sta bila ubita dva nemška vojaka. Vračarić zahteva od nemških oblasti odškodnino.

ZOPET DR. ADENAUER, TODA Z MANJŠO VEČINO. Na podlagi sporazuma med krščanskimi demokrati in liberalci je zahodnonemški parlament zopet izbral za kanclerja dr. Adenauera; vendar je ta zbral manj glasov kakor v prejšnjih letih. Zanj je glasovalo 250 poslancev, proti njemu 206, pa se jih je vzdržalo. Proti njemu so glasovali socialisti, poleg njih pa tudi 15 pristaev krščanske demokracije oziroma liberalcev; tema skupinama so po večini pripadali tudi tisti, ki so se glasovanja vzdržali. Po parlamentarnih volitvah so postavljali tudi prof. Erhard kot možnega kandidata za kanclersko mesto. Da bi zmanjšal njegov vpliv, predlagajo njegovi nasprotniki ustanovitve posebnega ministrstva za pomoč nerazvitim deželam; prof. Erhard odklanja ta predlog.

ČUDNE ZAHTEVE NEMSKIH LIBERALCEV. Do sestave nove zahodnonemške vlade, v kateri sodelujeta krščanska demokracija in stranka svobodnih demokratov (liberalcev), je prišlo z veliko težavo. Dr. Adenauer je moral žrtvovati zunanjega ministra von Brentana in sprejeti od liberalcev določene pogoje glede bodočega znanja poletja. «Daily Express» poroča, da zahtevajo liberalci, da morajo Združene ameriške države omogočiti tudi Nemcem nadzorstvo nad atomskim orožjem, ki ga imajo v Zah. Nemčiji. Poleg tega je treba na zahtevo liberalcev zboljšati položaj nekdanjih nacistov in članov SS. List pripominja, da so te zahteve značilne in da dokazujejo, da Nemčija ne zasluži zaupanja Vel. Britanije.

BOMBE PRED PRIHODOM KRALJICE. Konec prejšnjega tedna je eksplodirala bomba poleg bronastege kipa predsednika Gane dr. Nkrumah v Akri. Dva dni pozneje sta se razpočili še dve bombi, prva pri poslopiju državnih loterij, druga pa v parku, kjer je bila že postavljena slika angleške kraljice poleg podobe predsednika Nkrumah. Sodijo, da je to delo opozicije. V Londonu je dogodek zbudil veliko večje vznemirjenje, ker je prav te dni na dnevnem redu obisk angleške kraljice v Gani. Zadeva je prišla pred parlament, nakar je minister za domovino D. Sandy znova odletel v Akro. V Londonu so mnenja, da bo skušal pregovoriti predsednika Nkrumah, da bi on sam predlagal, da se obisk kraljice odloži.

O razgovorih, ki jih je imel predsednik italijanske družbe za izkoriščanje petrolejskih vrelcev in zemeljskega plina ENI inž. E. Mattei med svojim obiskom v Beogradu, niso bile uradno objavljene podrobnosti. Zato se moramo omejiti na poročila iz drugih virov. Nekaj list iz Milana poroča, da je inž. Mattei zaključil več dogovorov glede tesnega sodelovanja z jugoslovanskimi petrolejsko industrijo. ENI naj bi prispevala k razširitvi velikih jugoslovanskih petrolejskih čistilnic v Sisku, na Reki in v Bosanskem Brodu. V ta namen je ENI pripravljala podeliti kredit 30 milijonov dolarjev. ENI bo dobavila opremo in stroje za novo petrolejsko čistilnico v Pančevu (ob izlivu Tamiša v Donavo); na razpolago bo dala tudi potrebno strokovno osvebo. V smislu dogovorov, ki jih bo ENI še podpisala, bo ta raziskovala področje v Vojvodini, kjer naj bi bila bogata ležišča nafte. Za plačilo uvoza opreme iz Italije bo jamčila Jugoslovanska investicijska banka. Sodelovanje na petrolejskem področju med ENI in Jugoslovanskimi podjetji naj bi trajalo 3-5 let.

Iz Beograda poročajo, da je izvršni odbor Sveta za naftno in plinsko industrijo, ki je proučil načrt za leto 1962, mnenja, da bi bilo treba določiti za pospeševanje proizvodnje 5 milijard dinarjev, ki bi jih uporabili predvsem za raziskovanje. Zagotoviti je treba denar na sredstva za razširjenje naftoplinških področij; Stružec II, Plandište, Lipovljani, Kikinda, Jagjotovac, Elimir II in Ferdinandovac. Zvezni geološki zavod je nameraval sestaviti študijsko skupino, ki bi raziskovala področja ob Jadranskem morju.

V Sisku so že pričeli s pripravi za povečanje zmogljivosti čistilnice. V ta namen bodo potrošili 9,5 milijarde dinarjev. Zmogljivost bodo povišali od sedanjih 500.000 ton surove nafte za 660.000 ton, tako da bo zmogljivost predelave dosegla okoli 1.200.000 ton. Opremo bo dobavila italijanska tovarna «Nuovo Pignone» v dveh letih.

IZREDNO NIZKA CENA SVINCA
Na ameriškem trgu je konec prejšnjega tedna svinca dosegel najnižjo ceno v zadnjih 11 letih, in sicer 9,92 stotinke dolarja za funt. London je sledil temu zgledu; tako je tudi na londonskem trgu cena nazadovala na 61% funta sterlinga za tono.

Navična razstava v Padovi

V nedeljo, 29. oktobra so v prostorih padovanskega sejma odprli stalno navtično razstavo ter razstavo rabljenih čolnov in rulot. Navična razstava je v novem stenjenem paviljonu, ki krije 1.600 kv. metrov. Razstava obsega vrsto čolnov, navadnih in pokritih s kabino ter pogonskih strojev domače in tuje izdelave. Na ogled bo tudi nekaj jadrnic.

Rabljene čolne so razstavljene na površini 1.200 kv. metrov. Za nekatere vrste čolne, ki so na prodaj a jih niso mogli pripeljati v Padovo, dajejo pri upravi sejma vse potrebne podatke glede cene, oblik itd. Rabljene rulote so razstavljene v posebnem paviljonu. Ta razstava in razstava rabljenih čolnov ostane odprti do 30. aprila 1962. leto. Navična razstava pa bo stalna. Občinstvo si lahko ogleda razstave vsak dan.

Razstave so že prve dni privabile izredno mnogo obiskovalcev. Tudi kupčije so se začele odvijati takoj od začetka, čeprav je bilo napovedano, da bodo razstave trajale čez vse

leto. Obiskovalci so pokazali zanimanje zlasti za motorne čolne in pa za večje jadrnice.

Na področju avtomobilskih prikolic «roulotte» so se kupčije razvile v dve smeri: za manjše prikolicе so se zanimali avtomobilisti, ki bi radi prvič poizkusili »nomadski« turizem; za večje pa se zanimajo vozniki, ki že imajo manjšo prikolico, a bi jo radi zamenjali z večjo.

NOVA ZAKONSKA UREDITEV ZA UVOZ MASLA IZ TUJINE

S posebnim ministrskim odlokom, ki je bil objavljen v Uradnem vestniku 30. oktobra, je bila odpravljena dosedanja uredba za uvoz masla na podlagi minimalne cene. Po novi uredbi so oblasti uvrstile maslo v spisek »A« in v spisek »B« Import; to pomeni, da bo veljala tudi za maslo zakonske ureditve uvoza kakor velja za ostale blagovne vrste na teh spiskih, in sicer »po posebnih dovoljenjih« (licencah), ki jih podeljuje Ministrstvo za zunanjo trgovino. Ministrstvo bo začelo podeljevati dovoljenja prosilec 1. januarja 1962. Med tem časom pa bo vlada uvozila nekaj masla iz tujih držav, da bo lahko krila notranje povpraševanje.

Ministrstvo za zunanjo trgovino bo v doglednem času določilo uvozne kontingente za maslo iz držav Evropske skupnega trga, iz držav Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini (GATT) in iz Argentine. Poleg tega bo ministrstvo določilo kontingente tudi za države, s katerimi ima Italija dvostranske trgovinske poble.

KONKURENCA ITALIJANSKEMU SADJU NA NEMSKEM TRGU

Urad italijanskega zavoda za zunanjo trgovino v Münchnu na Bavarskem je izdelal posebno študijo o preskrbovanju nemškega trga s sadjem iz tujine. Iz te študije je razvidno, da se italijanskim izvoznikom obeta huda konkurenca s strani grških, francoskih, bolgarskih, madžarskih, jugoslovanskih, španskih in turških izvoznikov. Tako na primer je Italija v letu 1960 dobavila sama okoli 90% vseh breskev, ki jih je Zah. Nemčija uvozila iz tujine. Letos pa je kot dobaviteljica nastopila tudi Grčija, ki je imela nenavadno bogato letino; na nemški trg so Grki izvozili 1900 vagonov breskev po železnici in 6.500 stotov s tovornjaki; Italija je izvozila na nemški trg 20.227 vagonov breskev.

Grčija namerava v petih letih podvojiti svoj pridelek breskev. Zdi se, da te breskve niso tako okusne kakor italijanske, zato pa Grki bolj skrbijo za embalažo in za ličnost pri prikazovanju pridelka. Poleg tega ponujajo blago po nižji ceni.

CENE RIZA

Italijanski Državni zavod za riž je te dni objavil cene, po katerih bo odkupoval neolučen riž pridelka 1961/62. Cena ne bo v nobenem primeru presegla 7070 lir za stot, kakor je bila določena za odkup pridelka 1960/61. Ta maksimalna cena bo veljala za odkup do konca leta 1961, v naslednjih mesecih bo vsak mesec za 30 lir pri stotu višja. Najvišja bo cena julija meseca (7.280 lir), ki ostane neizpremenjena tudi v avgustu in septembru.

MALO PSENICE V KANADI

Letošnji pridelek pšenice v Kanadi je bil po slabi letini iz leta 1937 eden izmed najkajstastrofalnejših. V nekaterih predelih niso pridelali niti polovice običajnega pridelka. Lani je znašal pridelek 489,6 milijona bušlov, letos računajo, da je bilo komaj 261,6 milijona bušlov. V razdobju 1951-60 je povprečni pridelek dosegel 497,4 milijona bušlov. Pridelek ječmena cenijo na 33,97 milijona bušlov (lani 456 milijonov) in rži na 6,23 (lani 10 milijonov).

JESENICE - GORENJSKO PORURJE

Vsakdanji dan na Jesenicah

II.

Hitreje od zastarele železnice se odvijata osebni promet po cestah z avtobusi in številnimi osebnimi avtomobili. Komur se na Jesenicah mudi, ne potuje več z železnico. Jesenice imajo seveda svojo redno avtobusno mestno progno in ne gre več, da bi brusil pete na primer od Javornika na Plaž. Doslej so delavci pri dnevnih in nočnih izmenah preplavljali vlakce proti Bledu, Kranjski gori in Lescah. Posebno v zgodnjih jutranjih urah ni bilo prijetno vstajati takoj po 4. uri zjutraj in hiteti do železniške postaje. Zdalj posebni avtobusi železarne pobirajo delavce po blejskih in gornjesavskih vaseh tako rekoč s hišnega praga.

BOLJŠE PLAČE KOT NEKAJ
Povprečna delavska plača v železarne se giblje od 25 do 30.000 dinarjev mesečno, seveda pa dosega jo visokokvalificirani delavci in mojstri tudi okoli 50.000 dinarjev mesečne plače. Na delo ne nosijo več v torbica, kot nekoč, suhe hrane, ker prejmejo za malico toplo enolončnico za komaj 30 din. Razliko plača seveda železarina.

Pred nekaj leti so bežali mnogi delavci v Nemčijo, ker so jih privabljale visoke nemške plače. Takoj za mejo so posebni uradi iskali zelo iskane visokokvalificirane jeseniške delavce in jih spravljali v Nemčijo. Zdalj je to stvar preteklosti, ker je poleg rednega dela vse polno možnosti zaslužka v prostih urah. Obilica zaslužkov in možnosti dela v raznih obratih in podjetjih povzroča prehajanje delavcev iz enega podjetja v drugo, kar je seveda zelo nemil pojav za delavski svet in upravni odbor železarne. Zaradi stalnega preseljevanja neizkušenih delavcev, mečejo nanje krivde za številne nesreče pri delu. Toda tega mnenja pa niso sindikati, ki se upravičeno borijo proti opuščenju varnostnih naprav v podjetjih.

NOVA STANOVAJSKA NASELJA
Ze na prvi pogled vidiš, da so jeseniški delavci bolj obloženji in da so bolj zdravi ter bolj rejeni kot so bili še pred nekaj leti. V vseh vaseh, ki dajejo kovinarje železarini, se rdečijo strehe novih hiš. Gradijo jih v veliki večini jeseniški kovinarji. Na Jesenicah gradijo tri gradbena podjetja nove stanovanjske bloke v mestnem predelu »Plaž«, ki je v gornjem koncu mesta. Tam se vrste stolpnice in številni stanovanjski bloki v tisti gradbeni zmešnjavi, ki je značilna za naglo rast novih stanovanjskih naselij. Skačes preko lukenj in se motaš skozi bohoten ple-

vel, da prideš do popolnoma novega, prelepega stopnišča.

Obiskal sem po letih prijatelja, ki je prej čemel v nekdanji jeseniški »Kurji vasi«. (»Kurje vasi« ali »Zabje kraj« so imeli prvi vsi večji slovenski kraji). Ustavil sem se zdaj v kuhinji, ki mi je ljubša od salona, njegovega in kakršnega koli. Občudoval sem njegove štečnice in jo bili kar trije, kot se zdaj spodobi za vsako novo stanovanje: na drva, na elektriko in butanplino. Skočil sem k prvemu, da rešim mleko, ki je pravkar prekipeloval; toda gospodinja se mi je le takti pomejela, ker je bil lonec, vrag švabski ali kakšen že neki ter je žvižgal ironično in ubogo mleko ni moglo uteči iz posode. Neprestano so prihajali njegovi odrasli otroci. Kosilo se je vlekle ure, do kasnega popoldneva, kot je navada in potreba v Jugoslaviji. Prvi so prišli tisti, ki so hodili v zadnje razrede srednjih šol. In na Jesenicah so: dve osemletki, polpola gimnazija, srednja tehnična šola, metalurška šola, go-

DENAR

ANGLIJA UVEDE DECIMALNI SISTEM ZA DENAR? Iz Londona poročajo, da bo vlada še pred koncem tega leta sprejela sklep o uvedbi decimalnega denarnega sistema. Sedanja delitev valute na funte, šilinge in penije (1 funt velja 20 šilingov in 1 šiling 12 penijev) ovira računanje v angleški valuti. Nekatera podjetja so si že pomagala s tem, da namesto šilinga računajo v desetinkah funta. »Daily mail« pripominja, da bo ta preobrazba stala 350-500 milijonov funtov, ker bo treba preurediti računske stroje.

ZNIZANJE OBRESTNE MERE NA ANGLESKEM. Angleška narodna banka je znova znižala obrestno mero in sicer od 6,5 na 6%. Računajo, da hoče banka s tem preprečiti dotok kapitalov iz Amerike in iz Evrope. Iz New Yorka poročajo, da se zdaj kapitalistom ne bo več splačalo pošiljati denar v London.

ZMANJSANJE ANGLESKIH REZERV. Meseca oktobra so se devizne rezerve Velike Britanije skrcile za 8 milijonov funtov sterlingov in znašajo zdaj 1,261 milijonov funtov sterlingov.

Valute v Parizu

(v prometu od banke do banke, v novih francoskih frankih)

Ameriški dolar	4,9070
Kanadski dolar	4,74
Angleški funt	13,81
Nemška marka	1,2285
Švicarski frank	1,370
Belgijski frank	0,0986
Nizozemski guldinar	1,3630
Italijanska lira (100)	0,7860
Švedska krona	0,9490
Norveška krona	0,6890
Danska krona	0,7115
Portugalski eskudo	0,1720
Avstrijski šiling	0,19
Španska pezeta	0,0813
Argentinski pezo	0,0580
Brazilski kruzairo	0,0150
Grška dramma	0,1630
Jugoslovanski dinar	0,00423

TROGOVINE OB SOBOTAH POPOLNE ZAPRTE? V Genovi so že pred meseci oblasti odredile, da morajo biti trgovine ob sobotah popolne zaprte. Delavske sindikalne organizacije zahtevajo, da bi temu zgledu sledili tudi po drugih mestih. Nekateri trgovine bi lahko zaprle druge dneve popoldne. Med trgovci so mnenja deljena.

Ugoden razvoj švicarske urarske industrije

Švicarske tovarne ur so s prodajo v inozemstvu zadovoljne, čeprav po vrednosti prodaja ne napreduje. V zadnjih treh letih se je izvoz dvignil namreč samo po količini. V prvih sedmih mesecih tega leta je izvoz po količini v Evropo napredoval za 16,4%, v Afriko za 1,5%, na Srednji vzhod za 10,1%, v Azijo za 7%, v Južno Ameriko za 3,8% in v Oceanijo za 3%. Nazadovao pa je izvoz v Sev. Ameriko, in sicer za 1,3%. Najboljši kupci so ZDA, Hongkong, Zahodna Nemčija, Italija in Vel. Britanija; izvoz v te države doseže 43% vsega izvoza. Švicarski tovarnarji ugotavljajo, da izvoz v Evropo pokaže, pač pa si obetajo povečanje izvoza v ZDA. Domnevajo, da so zaloge ur v evropskih državah precejšnje. Posebno močnih sprememb v mednarodni konjunkturi po vsej verjetnosti ne bo.

ZEMELJSKI PLIN IZ ABRUZZOV
Minister za industrijo in trgovino Colombo je izjavil predstavnikom tiska, da bodo v Abruzzih pridobivali po 1.600.000 kub. metrov zemeljskega plina na dan. Polovico bodo porabili v Abruzzih, 400.000 kub. metrov v Rimu in 400.000 v Terniju za nadaljnji razvoj industrije.

GOSPODARSKO PISMO IZ JUGOSLAVIJE

Razvoj gospodarstva v novem okviru

Ljubljana, oktobra 1961.

V gibanju gospodarstva v letošnjem letu se pojavljajo nekatere značilnosti, ki so posledica uvedbe novih ukrepov. O njih smo že ponovno govorili in jih ne bomo obširneje ponavljali. Omenili bi le, da ti ukrepi zadrevajo zlasti omejevanja kratkoročnega kreditiranja, zoževanje investicijske potrošnje v zahtirane okvire in zlasti v okvir gospodarskih zmogljivosti. Posebno pa so se pojavile nekatere posledice na področju zunanjetrgovinske poslovanja z uvedbo novega ekonomskega obračunskega tečaja nasproti dolarju in z uvedbo carin. Vsi ti ukrepi naj bi vplivali na razvoj gospodarstva, da bi tako čim bolj odpadli administrativni posegi, ki se niso nikjer pokazali za najboljše regulatorje gospodarstva, temveč nasprotno.

V Sloveniji lahko ugotovimo, da sta pod novimi pogoji, če tako imenujemo nove gospodarske ukrepe v lanskem in letošnjem letu, industrija in rudarstvo zabeležila v prvih osmih mesecih letos napredek za 13% nad lanskim povečanjem v istem času. Ta napredek je sicer visok, vendar ne zadovoljuje, ker je nekaj nižji, kot je bilo predvideno po gospodarskem planu za letošnje leto. Sicer je do konca leta še štiri mesece in zato bi bilo preuranjeno glede tega izrekanje sodbe. Zadnji meseci v letu so navadno v proizvodnji intenzivnejši in se delovni kolektivni podjetji posebno potrudijo, da dosežejo, kar so si zadali v začetku leta.

NOVE TERMOMELEKTRARNE IN PLINARNE

Morda bi bilo treba kritično ugotoviti veliko nagomilavanje zalag premoga, kar je za Slovenijo posebno važno. Velike zaloge premoga, ki jih vsa leta po vojni ni bilo in je ves premožek še »gorak« iz rudnikov v potrošnje, so letos v glavnem posledica modernizacije železniškega prometa s uvajanjem Dieslovih lokomotiv in elektrifikacijo. V prihodnjih letih bo razvoj še hitreje v tej smeri. Tako nujno nastaja vprašanje, kam s premogom, ki ga železnice in drugi potrošniki ne bodo več rabili toliko. Zato deloma že sedaj grade termoelektrarne, ki naj bi služile kot regulator v potrošnji električne energije v sušnih in zimskih mesecih. V Velenju in Sošanju pa začnemo graditi velikiško plinarjo, ki naj bi dobavljala plin vsem velikim potrošnikom kot so železarne (Store, celo Jesenice), in to po plinovodih. Gradnja teh naprav finansira združeno podjetje, bodočih potrošnikov plina, ki je bilo ustanovljeno že lani. Računajo, da se bodo sicer velike investicije izplačale že v zelo kratkem času. Kako bodo rešili vprašanje po-

Velika tovarna papirja v Italiji

Angleška skupina Albert E. Reed bo s sodelovanjem italijanske finančne skupine La Centrale zgradila v Cassinu veliko tovarno papirja. Temeljni kamen je bil položen v prisotnosti ministra Colomba in predsednika skupine Reed paper group. Začetna zmogljivost tovarne bo znašala 50.000 ton na leto, to je petino potrošnje papirja v Italiji. Pozneje bodo zmogljivost dvignili na 75.000 ton.

Angleška skupina je se sodelovala pri turinski tovarni Rexim-Bugnone Company, ki proizvaja papirnatno zavojnico.

bolj poznajo kot ravnatelje tovarni ali pa mladega župana Trevena. Dolgoletni prvaki Jugoslavije in stari znanci na vseh hokejskih poljih Srednje Evrope! Zamenjali so glede prikljubljenosti staro gardo jeseniških skalešev, plezalcev in smučarjev. Množični prikljubljeni šport ni več planinstvo, in to na Jesenicah, v trdnjavi predvojnega slovenskega planinstva, temveč hokej, nato kosarka, potem odbojka, in šele nato nogomet, ki je pač takšen kot po drugih krajih Slovenije. S tem je vse povedano in to kot dobro veste, za slovenski nogomet ni komplement.

S tem smo že prišli do mladine, ki tvori 80% sedanje jeseniškega prebivalstva. Saj vrejo na Jesenice na delo samo mladi ljudje. V tovarni sami je le še majhen odstotek predvojnih kovinarjev, tistih, ki so se borili po raznih sindikalnih organizacijah. Kaj dela v prostem času? Se zanima za šport in pridno obiskuje dva jeseniška kinematografa. Nikdar niso bile gostilne na Jesenicah kaj prida in se tudi zdaj z njimi ne hvalijo preveč. Mladina pije neravnopravno manj kot je bilo to prej običajno. Nekaj jo zadržuje motorizacija. Neusmiljeno je pravilo: če voziš, ne smeš piti.

(Nadaljevanje sledi)

—ar—

trošnje nekateri drugi premogokopi, kot n. pr. v Kočevju, ki je bil letos v celoti obnovljen in moderniziran, ni znano. Vendar spričo nagle industrializacije ni bojazni, da bi prišlo do težav, kolikor so, so pa le prehodne in posledica prepočasne prilagajevanja nekaterih podjetij novim pogojem.

Nekatere gospodarske veje dejavnosti v letošnjem letu niso pokazale predvidenega razvoja. Med njimi je zlasti proizvodnja nafte. Ta je že dalj časa v nekaki krizi, ker vrtime v Prekmurju doslej niso dale pričakovanih uspehov. Nasprotno je na drugih območjih v državi, kjer so vrtali in prišli do velikih ležišč nafte; tako bo kmalu odpadla potreba po uvozu. Tu di podjetje »Nafta« v Lendavi stoji zato pred vprašanjem preorientacije proizvodnje, pri čemer mislijo na prehod na proizvodnjo plinov, zlasti butana in metana. Tega pa je več kot

dovolj, le z gradnjo naprav, ki jih je prevzelo neko italijansko podjetje, se v zaostanku.

V tej zvezi naj končno omenimo, da so se v prvih osmih mesecih letos zelo povečale investicije v osnovna sredstva, čeprav to povečanje temelji tako visoko kot lani v istem času. Podjetja še vedno večji del svojih sredstev vlagajo v nove gradnje, obnove in podobno. To je posebno važno za slovensko industrijo, ki je nujno potrebna modernizacije in povečanja, ker bo sicer kljub tradiciji spričo novih tehničnih dosežkov zelo zaostala. V tej zvezi naj omenimo modernizacijo in povečanje železarne na Jesenicah, ki je prejela nad 30 milijard sredstev kot prvi obrok in varno pohištva v Novi Gorici, ki se z nad milijardo investicij povečal obrat in proizvodnjo za 100% in že v dobrem letu.

— žj —

Avstrijska trgovina s Podonavjem peša

Avstrija izvažajo celo prašiče - Posledice slabih letin drugod

Zanimivi so podatki o razvoju avstrijske zunanje trgovine s soslednimi državami ob Donavi: Jugoslavijo, Madžarsko, Rumunijo, Bolgarijo in Češkoslovaško. Po nekaterih znamenjih je ta trgovina v zadnjem času v upadanju. Vsa zunanja trgovina Avstrije se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta povečala za 8,3%, s podonavskimi državami pa je nazadovala za 4,1%; znašala je 2,9 milijarde šilingov. Uvoz v Avstrijo iz omenjenih držav je nazadovao za 11,6% ter je znašal 1.224,9 milijona šilingov, medtem ko je izvoz napredoval za 2,2% in dosegel 1.637,3 milijona šilingov. Deloma pripisujejo to nazadovanje slabim letinam v podonavskih državah, na drugi strani pa se čedalje bolj razvija trgovinska povezava Češkoslovaške, Madžarske, Rumunije in Bolgarije s Sovjetsko zvezo in med seboj. Ugotovili so, da so blagovne liste za trgovino Bolgarije in Rumunije z Avstrijo približno enake sovjetskimi glede vrste blaga, ki je v izmenjavi med Avstrijo in Sovjetsko zvezo.

Najbolj je nazadoval avstrijski izvoz v Jugoslavijo. Izvoz papirja, tkanin, predvina, kovinskih izdelkov in nekovičnih izdelkov, ki so bili v Avstriji dalje cinka in aluminija je sicer precej napredoval, toda upadel je izvoz železa in jekla (—10,3%), nadalje stroje (—53,6%), celuloze (—66,7%) in električnih naprav (—25,8%). V prvih mesecih ni Avstrija izvozila v Jugoslavijo nobenega vlačilca; izvoz pšenice je dosegel 37.138 ton, v vrednosti 58,9 milijona šilingov.

Močan je bil izvoz železa in jekla na Češkoslovaško (160,8 mil. šilingov), nazadovao pa je izvoz strojev (—25,9%). Kako ravnovesje vlada zaradi izrednega izvoza avstrijskih nekovičnih izdelkov slovaško. Zanimivo je, da so Avstrije izvozili na Češkoslovaško 10.058 prašičev.

Nazadovao je izvoz železa, jekla, strojev in kovinskih izdelkov na Madžarsko, napredoval pa je izvoz papirja (za 70,7%), predvina, umetnih vlaken, sintermagnezija in natroceluloze.

(Podatke smo posneli po Neuer Zeitungs Zeitung).

socialni UTRINKI

PREMALO SPECIALIZIRANIH DELAVCEV V ITALIJI

V Italiji, ki je bila znana doslej zaradi svojega visokega števila brezpos

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Ta teden je italijanski trg zopet oživel, in to po krajšem premoru zaradi praznikov. Blago spet redno prihaja na trg in kupčije se razvijajo zadovoljivo. Trg z zelenjavo in sadjem je živahen, vendar se cene niso spremenile. Povpraševanje po mehki pšenici se je okrepilo in cene so poskočile. Cene kornuze so zmerne, dobro pa se držijo cene oluščenega in neolusčenega riža. Trg z govejo živino ni preveč zadovoljiv, kajti ponudba je večja od povpraševanja. Nasprotno pa se prašiči zelo dobro prodajajo, in to zaradi povpraševanja s strani predelovalnih industrij. Tudi perutnina se dobro prodaja. Cene mlečnih izdelkov se še vedno držijo čvrsto in blago gre hitro od rok. Nekoliko v zastoju je trg z oljem, ker sploh ni zanimanja s strani prekupevalcev. Trg z vinom se razvija dobro in cene so čvrste.

KAVA

TRST. Navajamo cene za kg ocarinjene kave. **Brazilska kava:** Pernambuco 3, 17/19 1210, Santos Fancy 18 1310, Victoria V 18/19 1185; **Srednjeameriška kava:** Ekvador extra superior 1200, Haiti naravna XXX 1265, Kostarika 1370, **Arabska in afriška kava:** Gimmia 1240, Moka Hodeidat St. I 1290; **Indonezijska in malajska kava:** AP/I 975, AP special 985, Rob EK/I 3-5% 940, Rob EK/I special 960, Rob EK/J 10-12%, Slonokoščena obala 965 lir za kg.

POPER

TRST. Sarawak beli 380 šilingov za cwt. cif. Trst, vkrcano v oktobru, Sarawak črni special 315 šilingov vkrcano oktobrom-novembru, pod istimi pogoji, Malabar vkrcano oktobrom-novembru, 350 šilingov za cwt. cif., Tellicherry garbled criv. vkrcano oktobrom-novembru, 357 šilingov, Tellicherry extra bold 367 šilingov; brazilske črne poper, vkrcano oktobrom-novembru, 330 šilingov za cwt. cif., brazilske beli poper, vkrcano novembra 405 šilingov za cwt. cif. Trst. **Ocarinjen poper:** Sarawak črni 1155 lir za kg, Sarawak beli 1350, Tellicherry criv. 1275, Tellicherry extra bold 1295 lir za kg.

LES

TRST. Navajamo zadnje cene za avstrijski rezan les, dostavljen na mejo, neocarinjen. **Smrekov rezan les:** I-II širok 31-33.000, 0-III širok 26.500 do 28 tisoč, 0-IV širok 25-26.500, III-IV širok ali ožek 22-23.000, IV 19.500 do 21.000, tramovi 25.500-26.500, les krajših mer izpod 4 metre 19.500, izpod 3 m 15 do 17.000; tramovi po »običajni Trst« 14.500. **Macesnov les:** I-II 32.500 do 34.500, I-II-III 28-29.500, III 22.500 do 24.500, Borov les: I-II 31.000-33.000, I-II-III 25-26.000, III 18-20.000 lir kub. m.

ZELENJAVA IN SADIJE

MILAN. Cene veljajo za kg, v številni embalaži. Navaden kostanj 60-120, maroni 120-180, kaki iz Neaplia 25-40, jabolka različnih vrst merkatilna 20-60, Delicious extra 100-130, I. 60-100, reneer, I. 60-90, hruške Abate Felat extra 125-140, I. 110-120, Kaiser extra 150-160, I. 120-150, Williams I. 80-130, belo grozdje extra 130-180, I. 120-160, grozdje vregina 150-200, črno grozdje 70-120, limona extra 120-130, I. 100-130, merk. 40 do 85, Šuš česen 250-300, kuhana pesa 60-100, korenje kraj, pridelka 70-90, od drugod 80-90, cvetača 50-100, zelje 40 do 60, čebula 30-60, olupljene čebulice 120-140, dišča zeljšča 250-300, fižol 170 do 350, »boby« 100-130, koromač I. 30 do 80, II. 10-30, bob (netto) 1600-1800, cikorkija kraj, pridelka 50-120, solata 50 do 120, endivija 70-135, Trocadero 120 do 200, krompir Bintlhe 44-55, Majestic 41-42, okrogel krompir Berlin 29-32, zelena paprika 20-50, rumena 40-150, paradižniki Riviera 30-140, petersilj 60 do 100, repa 25-40, zelena 30-80, špinaca 70 do 100, bučice 75-180, buče 30-45 lir za kilogram.

VINO

MILAN. Cene veljajo za stop/stot za vino proizv. 1961, tošarčina in prometni davek nevracunana. Rečede piemontsko vino 10/11 stop. 660-720, 11/12 stop. 720-740, Barbera superior 13/14 stop. 770 do 800, Moškat 18.300-20.300 lir za stop, Oltrepò pavese 10/11 stop. 660-720, 12/13 stop. 740-770, mantovansko rečede 10/11 stop. 610-630, Valpolicella Bardolino 10/11 stop. 680-710, Soave belo 11 stop. 730-750, Raboso 10/11 stop. 630 do 650, Merlot 11/12 stop. 710-760, rečede filitranca vina iz Emilije 11/12 stop. 8500-8700 lir stop, belo vino iz Romagne 10/11 stop. 600-620, rečede 10/11 stop. 600 do 620, bel most 10/11 stop. 540-560, klasični Chianti 12/13 stop. 380-420, toškanska steklenica, navadna toškanska vina 10/11 stop. 625-645, Aretino belo 10/11 stop. 635-655, belo vino iz Mark 10/11 stop. 625-645, rečede 605-625, Sansevero belo 11/12 stop. 630-650, Martina Franca 11/12 stop. 650-670, rečade filitri-

rana vina iz Brindisija 10.300-10.800 lir stop, iz Barlette 10.100-10.200 lir stop, Milazzo Barcellona 12/13 stop. 610-630, Alcamo 13/14 stop. 540-560, belo vino iz Sardinije 12/13 stop. 585-605, rečede 13 do 14 stop. 575-595 lir stop/stot.

ZITARICE

VERCELLI. Cene veljajo za stop, fco skladišče. Navadna mehka pšenica 6200 do 6500, hibridna kornuza 3500-3700, navadna domaća kornuza 4000-4200, marano 4500-4700, domače oves 3100-3400; neolusčen riž Pierrot 5600-5800, Balilla 5700-5900, Roncarolo 6000-6200, Ardzizzo 6000-6200, G. Rossi 6900-7300, Maratelli 6300-6900, Rizzotto 6800-7500, Razza 77 6800-7500, R. B. 7000-7600, Arborio 6900-7400; oluščen riž Pierrot 10.300 do 10.500, Balilla 10.300-10.500, Ardzizzo 11.700-12.000, G. Rossi 13.500-13.800, Maratelli 13.100-13.500, Rizzotto 13.800 do 14.300, Razza 14.4-50, R. B. 14.200 do 14.600, Arborio 14.200-14.700; pšenična moka tipa »00« 9400-9500, tipa »0« 8600 do 8800, tipa »1« 8200-8400, kornuzna moka 5000-5200, presejana 6000-6500 lir za stop.

ZIVINA ZA REJO IN ZA ZAKOL

MANTOVA. Goveja živina za zakol: volji I. 270-290 lir kg, II. 200-250, III. 150-170, krave I. 200-230, II. 120-150, bi-ki 280-310, junice 250-270, teleta 50-70 kg težka 460-500, 70-90 kg težka 470-520, čez 90 kg 520-570; goveja živina za rejo: neodstavljena teleta 50-70 kg težka 500-580, 70-100 kg težka 500-560, volji za vprego 270-290, krave mlekarice 140 do 160.000 lir glava, navadne mlekarice 110-130.000 lir glava; debeli prašiči 100 do 125 kg težki 335 lir kg, 125-150 kg 340 lir, 150-180 kg 343 lir, čez 180 kg težki 345 lir, suhi prašiči 30-50 kg težki 400 lir, 50-70 kg 480 lir, neodstavljene prašiči 20-25 kg težki 490 lir za kg.

MLEČNI IZDELKI

LODI. Cene veljajo za kg prodaje na debelo, tošarčina in prometni davek nevracunana, brez embalaže, fco skladišče. Maslo iz centrifuge 860-870, lombardsko maslo 820-830, domače maslo 830-840, emilijsko 800-830, maslo iz sladke smetane 760-770; sir reggiano proizvodnje 1959 840-860, proizvodnje 1960 690-710, grana iz Lodija proizvodnje 1959 800-810, proizvodnje 1959/60 730-750, proizvodnje 1960 680-690, proizvodnje 1960-61 590-610, grana svež 450-455, postan 460-500, sbrinž svež 470-490, postan 560 do 580, emmenthal svež 540-550, postan 590-620, originalen švicarski emmenthal 710-730, provolone svež 530-540, postan 570-600, italico svež 450-460, postan 490 do 510, crescenza svež 330-360, postan 440-450, gorgonzola svež 315-320, postan 520-540, taleggio svež 390-400, postan

490-520, pasterizirani švicarski sirčki (6 kosov) 170-200, suh slan sir svež 140 do 150, postan 220-230 lir za kg.

PERUTNINA IN JAICA

MILAN. Živi domači piščanci extra 800-810, I. 700-740, II. 650-680, navadni piščanci I. 280-300, domači zaklani piščanci 900-950, navadni zaklani piščanci 800-810, zaklani I. 360-420, II. 310-340, zmurnjeni piščanci uvoženi iz Madžarske 400-500, žive domače kokoši 550 do 620, zaklane domače kokoši 800-900, svež uvožene kokoši zaklane v Italiji 520 do 600, zmurnjene uvožene kokoši 400 do 500, zaklani kapuni 1000-1150, žive pegatke 840-850, zaklane 900-1100, živne golube I. 1050-1200, II. 1000-1050, živne pure 600-630, zaklane 800-900, zmurnjene uvožene pure 400-500, živi purani 500-600, zaklani 600-750, uvoženi zmurnjeni purani 400-500, žive goske 430-500, zaklane 420-600, žive race 400-410, zaklane 420-520, živi zajci 450-460, zaklani s kožo 550-600, brez kože 570-700 lir kg. Sveža domaća jajca I. 41-42, navadna domaća jajca 38-39, sveža uvožena ožigosana jajca 23-25 lir za jajce.

OLJE

FLORENCA. Cene veljajo za kg, fco Florenca. Oljčno olje extra z največ 1% oljne kisline 585-600, oljčno olje I. z največ 1,50% oljne kisline 525-585, fino oljčno olje s 3% kisline 485-525, oljčno olje s 4% kisline 475-485, retificirano oljčno olje 500-510, semensko olje I. 365-370, olje iz zemeljskih lešnikov 390-392 lir za kg.

PARADIŽNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradižnikova mezga proizvodnje 1961 v škatlah po 10 kg 140-150 lir za kg, v škatlah po 5 kg 145-150, po 1 kg 155-160, po ½ kg 165-175, v tubah po 200 g 42 do 44 lir tuba, v tubah po 100 g 30-31 lir tuba; trikrat koncentrirana paradižnikova mezga v škatlah po 10 kg 150 do 160 lir, po 5 kg 155-160, po 1 kg 165-170, po ½ kg 175-185 lir, v tubah po 200 g 46-48 lir tuba, po 100 g 32-33 lir tuba, olupljeni paradižniki v škatlah po 300 g 230-240 lir škatla, po 500 g 50-52 lir, po 300 g 33-35 lir škatla.

KRNA

MODENA. Seno majske košnje 2700 do 2800 lir stop, seno druge košnje 2700 do 2800 lir stop, seno iz združenih zeljšč prvga reza 2500-2600, drugega reza 2500-2600, tretjega reza 2500-2600, seno iz naravnih travnikov 1900-2000, kornuza slama 1700-1800, lanene pogache 6700-6800, pogache iz zmlatega lana 6700 do 6800, pogache iz zemeljskih lešnikov 5600-5800, kornuzne pogache 4200-4350, moka iz soje 6400-6800 lir stop.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Orji in gnoji pred zimo!

Ce pozimi priroda počiva (kar je seveda le navidezno), ne počiva zemlja. Če kmeta ne pripravlja spomladanska ali poletna opravila pa mora v zimskem času misliti in pripravljati ukrepe za prihodnje leto. Takšne ukrepe naj bi naši poljedelci čimbolj poznali, pravzaprav bi se moralo med zimskim početkom o njih temeljito razpravljati na ustreznih sestankih, predavanjih in tečajih, ki neprimerno več zaležajo kot fiskalna beseda. Dve opravili sta pozimi temeljni: pravilna priprava zemlje in gnojenje. Vsakdo ve, da zahteva vsako živo bitje, torej tudi rastlina za svoj razvoj toploto, vodo in zrak. V čimbolj pravilnem razmerju jih rastline uživajo, tem bolje uspevajo. To pa ni odvisno le od vremena, ampak tudi od kmetijske strokovnih posegov človeka. Učinek toplote, vode in zraka se zelo močno ravna po kmetovalčevem umnem delu. Semkaj spada obdelovanje zemlje, ko je prazna in ni posejana ali zasajena. Z obdelavo zemlje pripravljamo pravilno grudčavost in zemeljski zlog (rahlost), da se s tem poveča zračenje in sposobnost upijanja in kopičenja padavinske vlage, zimske in poletne, kar je posebno za našo sušo izpostavljeno zemljo še posebnega pomena. S tem zemljo namreč prepračimo in pripravimo drobnoživke k delovanju.

K obdelovanju zemlje spada predvsem oranje v letu pred naslednjo leto. Oranju, ki ga opravimo pred mrazom (od septembra do polovice novembra), pravimo predzimsko, onemu iz novembra in decembra pa zimsko oranje. V predzimski obdelavi zemlje je še nekaj toplote in drobnoživke se delujejo. Zrahljanje in delovanje drobnoživke napravita zemljo trajno godno ter pripravita rastlinam hrano. V času zimskega oranja pa toplota navadno pade in življenje drobnoživke zamre. Če se zdroblije in zrahljana zemlja ni napila vlage in mraz ne stisne zemeljskih drobcev v grudice, se zemlja zbijje in je oranje neuporabno. Tako oranje v letu, se razume, je za težko ali srednje-težko zemljo. Težke zemlje je pri nas malo, dočim je precej srednjetežke. Najbolj pogodimo, če jo preoramo pred zimo (do polovice novembra), ko drobnoživke se delujejo. Čim globlje jo zrahljamo, tem zanesljivejšo letino bomo dosegli.

Ne moremo nikoli dovolj poudariti, kako velikega pomena je gnojenje z naravnim in umetnim kot dodatnim gnojilom. Naravni gnoj (hlevski, mešanec, zelenišenje) je glavno gnojilo. Naš kmetovalčenec ne pozna mešanca (komposta) in prideluje le hlevski gnoj. Vedno ga je premalo in ne more z njim

zemlje zadosti gnojiti. To pomeni, da dobi zemlja premalo organskih snovi (rastlinskih ostankov in živalskih odpadkov). Takšna zemlja se kaj kmalu vleže in jo dež in suša hitro in močno zbijeta, da se večkrat sploh ne da obdelovati. Takšne so vsakoletne težbe naših kmetovalcev. Njihova prva in poglavna naloga je, da poskrbijo za čim večji pridelek hlevskega gnoja in, da z njim pognojijo v času predzimskega oranja. Zaradi tega opozarjamo tudi na pridelovanje mešanca, ki je tako primeren in uspešen za senožitje.

Potrebnost je povedati nekaj še o lahki zemlji, kakršne je pri nas dosti. Ta zemlja je zaradi razmeroma velike vsebine kremenčevega peska dovolj zračna, slaba pa po sposobnosti za upijanje in ohranitev vode. Hitro se segreje in osuši, hitro je v njej presnavljanje rastlinske hrane in padavine hrano hitro izpirajo. Kljub tem njenim slabostim pa more biti po svoji rodovitnosti večkrat enaka dobrim zemljam.

Njena rodovitnost ne zavisi toliko od obdelave, kolikor od drugih kmetijsko-tehničnih ukrepov, kot so dobro gnojenje z naravnim in umetnim gnojem, kolobarjenje, namakanje in podobno. Posebno važno na tej zemlji je oranje ali zgondnje spomladansko oranje in gnojenje. S tem dosežemo, da posevek prej vzklje in raste v času zgodnjega poletnega deževja ter ne trpi suše. Razen tega najdemo rastline po zgodnjem gnojenju zadosti že pripravljene hrane in posebno v prvi rastni dobi bujno uspevajo.

Boj škodljivcem v shrambi

II.

Ko pospravimo pridelek, moramo poskrbeti za pravilno vskladiščenje. Za to velja osnovno načelo, da spravimo le res suha zrna v čisto in dobro prežračeno shrambo. Tiste škodljivce, ki napadajo rastline že na nji vi, zatiramo že tam in sicer z DDT.

Boj proti škodljivcem v shrambi delimo na razkuževanje vreč, razkuževanje shramb, zaščito semen ob vskladiščenju in razkuževanje napačnih pridevkov.

Razkuževanje vreč. Vse škodljivce, ki se zadržujejo v vrečevini uničimo, če damo vreče v peč in jih pustimo tam približno 1 uro pri toploti 80 °C. Učinkovit je tudi uporaba plinov, in sicer ogljikovega žvepla. Uporaba tega in drugih plinov se ne priporoča zaradi njihove strupenosti. Poznamo manj nevarna sredstva. In sicer CY-CLOR E (24 kg na 100 litrov vode). Porabimo približno 1 liter te raztopine (emulzije) na vsakih 10 - 15 mq površine. To deluje na škodljivce, ki so že v shrambi, in deluje še naslednje 3 mesece. Obenem prašimo razpoke v zidu, stropu ali podu z CYTOX 10 in LINTOX 1.

STEDILNIKI - PEČI na plin

elektriko, les in premog. ELEKTRIČNI LIKALNIKI, PRALNI STROJI, grelci za vodo, hladilniki, ELEKTRIČNE LUČI VSEH VRST, SERVISI IN DEKORATIVNI PREDMETI iz keramike, porcelana in kristala. NAMIZNI PRIBORI IZ NERJAVEČEGA JEKLA - MNOGOŠTEVILNI PREDMETI ZA KUHLINO, dom, restavracije, gostilne in podobno

Keržë
TRST • Piazza S. Giovanni 1

Vespa
TRST • Piazza S. Giovanni 1

Ekskluzivna agencija za prodajo vesp vseh vrst Velika izbira rabljenih vesp

— I Z V O Z —
— TRST —
Via S. Francesco, 44

URARNA IN ZLATARNA

Miholi Karel - TRST
Campo S. Giacomo 3 - Tel. 95-881

Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okrasov za vse prilike

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

A. POŽAR
TRST - ULICA MORERI ŠT. 7
Tel. 28-373

Prevozom vsakovrstne prevoza za tu in izozemstvo. — Postrežba hitra. Cene ugodne

„VISTA“
TRST, Ul. Carducci 15, tel. 29-656
Bogata izbira nočnih, daljnogledov, šestih, računal in potrebnih za višje šole, topomero in fotografskega materiala.

Kmet in vrtnar v novembru

NA NJIVAH: Pričnemo z globokim jesenskim oranjem in urejanjem zemljišč tako, da čez zimo ne bo zastajala voda v brazdah, ampak bo otekala po odtočnih jarkih. Ob tem oranju lahko opravimo temeljno gnojenje z gnojili, ki se počasi razkrajajo. V to skupino spadajo hlevski gnoj, apneni cianamid, Thomasova žlindra.

V VINOGRADU: V vinogradu opravimo globoko jesensko kop in pognojimo vinograd z hlevskim gnojem. Pri mladih trtah bomo obrezali rosne korenine, ki poganjajo iz cepiča tako, da prisilimo podlago k razvoju močnega koreninskega sistema. Nadomestimo stare trte z novimi cepljenkami. Po odpadanju listja lahko pričnemo z obrezovanjem. Utrjujemo kole in preperele nadomeščamo z novimi.

V SADOVNJAKU: Začnemo z obiranjem oljk in jih hranimo v hladnih prostorih, če jih ne moremo predelati takoj. Pričnemo z obrezovanjem in sajenjem sadnih dreves. Opravimo tudi gnojenje z hlevskim gnojem. Ostrgamo staro lubje zato, da se v razpoke ne skrrijejo razni škodljivci. Po tem delu bomo opravili še prvo zimsko škropljenje.

NA VRTU: Zaščitimo zelenjadnice pred mrazom tako, da jih pokrijemo s slannatimi preprogami. Take zaščitne preproge postavimo posevno v smeri vetra tako, da lahko sončni žarki nemoteno prihajajo do rastlin.

Čigava bo sirarna?

Agencija »Italia« poroča, da namerna Ustanova za obnovo kmetijstva, ki ji predseduje dr. G. Delise, predsednik pokrajinskega sveta, zgradi na Krasu sodobno sirarno. Po dolgem postopovanju so strokovnjaki izrekli ugodno mnenje in zdaj že izbirajo prostor, kjer naj bi stalo to podjetje. Sirarna bi sprejemala vse mleko domače može in s tem bi zadovoljila živinorejce, ki se zdaj v skrbih zaradi nameravane prepovedi prodaje domačega mleka po hrihah. Na vsem področju zberejo dane okoli 70 stotov mleka na dan in ta količina bo zadostovala za obratovanje sirarne, ki bo proizvajala maslo, sir, smetano in druge mlečne izdelke za domači trg. Posebno pozornost bodo posvetili proizvodnji sira. Stroški za postavitev sirarne bodo znašali okoli 50 milijonov lir. Verjetno bodo postavili tudi stajo za rejo krav mlekaric. V tem poročilu ne najdemo nikjer pojasnila, v čigavih rokah bo sirarna. Naši živinorejci so pač mnenja, da bi sirarna morala biti v domačih rokah, če bo že stala na Krasu in če bo dobivala mleko z našega področja. Če bo v drugih rokah, je znamenje, da ne bo do pri njej imeli naši ljudje nobenih besed in da bo ustvarjena nova postojanka za utrjevanje tujeje vpliva na naši zemlji. Gre seveda v prvi vrsti o koristi našega kmeta, ki mu je živinorejca danes eden izmed glavnih dohodkov za preživljanje. Če naše mlekarice ne bodo smele več donosati mleka na domove in če ga bodo morale izročiti sirarni, je pač jasno, da si bo ustvarila monopolni položaj in da bo lahko po svoje diktirala cene mleku.

HUDA ZIMA NA PRAGU

Dan po vseh vseh je tudi na Trzskem nenadoma nastopilo grozno vreme, dež in skoraj sneg z burjo. Med kmeti gre od roda do roda glas, da je to sto leto, ko je bila letina za orehe do zlata, navadno huda zima. V resnici je bilo leto izredno mogočno orehov. Sicer tudi nekateri vremenoslovci napovedujejo hudo zimo.

Čudno je, da so letos odletele tudi tiste pišce selilke, ki so v zadnjih letih ostale čez zimo v naših krajih.

»GOSPODARSTVO«

izhaja trikrat mesečno. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, ul. Geppa 9, tel. 38-933. — CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 20. — NAROCNINA: letna 850 lir, polletna 450 lir, poštni ček. račun »Gospodarstvo« št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 700 din, polletna 350 din; za ostalo inozemstvo 3 dolarje letno. Naročajo pri ADIT, DRZ, ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 31, tek. račun št. 600-14-3-375 — CENA OGLASOV: za vsak m/m višine v strani enega stolpca 50 lir. — Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce. — Založnik: Založba »Gospodarstva«. — Tiskarna »Graphis« v Trstu.

Hotel POŠTA

Trg Oberdan 1 (v centru mesta) • Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrzla in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvignalo. Cene od 750 lir dalje.

»NEUNIČLJIVO« OSEBNO VOZILO

ŠKODA Octavia

KARAKTERISTIKE: pogonski stroj 1089 kubičnih cm, poraba bencina 7 litrov za 100 km, brzina 125 km/h, cena 895.000 lir plus prometni davek (I.G.E.)

Zastopnik: AUTOEMPORIO - TRST, Ul. T. Luciani 6

Tel. 72-233 (lastnik: Igino Cociancich)

VAŽNO: za kupce do 31. decembra letos stroški za prometni davek in vpisnino na račun podjetja!

MAGAZZINI DEL CORSO

TRST — TRIESTE, CORSO ITALIA 1 (Vogal P. Borsa) Telefon št. 29-043

BOGATA IZBIRA SVILENIH, MAKO IN NAYLON DEŽNIH PLAŠČEV ZA MOSKE, ŽENSKÉ IN OTROKE.

OBIŠČITE NAS S POLNIM ZAUPANJEM! BLAGO ZAJAMČENE KAKOVOSTI PO NAJNIZJIB CENAH

IMPEXPORT UVAŽA:

VSakovrsten LES-CEMENT IN GRAD-BENI MATERIAL - MESO IN ŽIVINO

UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA I Z V A Ž A: TRST, Ul. Cicerone 8 TEHNIČNI MATERIAL - RAZNE STROJE T e l e f . 38-136 - 37-725 TEKSTIL - KOLONIALNO BLAGO

Oddelek za kolonialno blago, 50001 Ul. del Bosco 20 - Tel. 50010

Telegr.: Impexport - Trieste

MOBILI MADALOSSO

Trst - Trieste, ul. XXX Ottobro vogal ul. Torrebianca, tel. 35-740

Pohištva — dnevene sobe — oprema za urade — vozički — posteljice